

Tomáš Novotný

General extenders in the sitcom “Friends” dialogue

Diskurzní ukazatele typu ‚general extenders‘ v dialozích televizního seriálu „Přátelé“

Bakalářská práce. ÚAJD FF UK. 2016

Posudek vedoucí práce

Předložená bakalářská práce zkoumá oblast vágního jazyka označovanou jako ‚general extenders‘, tedy ‚vágní dovětky‘ typu *and everything, or something*. Jako materiál k analýze byl shromážděn korpus dialogů amerického televizního seriálu *Přátelé*. Kombinací kvantitativních korpusově založených a kvalitativních přístupů se autorovi podařilo dobře popsat syntaktické charakteristiky a referenční i interpersonální funkce zkoumaných konstrukcí.

Práce se opírá, vedle klasických prací o vágním jazyce, o řadu studií z let 2007-2013, kdy začal narůstat zájem o ‚general extenders‘ v souvislosti se zkoumáním mluveného dialogického jazyka. Materiál zvolený pro bakalářskou práci se tomuto neformálnímu jazyku velmi blíží (Quaglio 2009). Zároveň umožňuje přesnější interpretaci zejména v oblasti interpersonálních funkcí, kde hraje důležitou roli znalost vztahů mezi mluvčími a sdíleného kontextu. V jazyce televizního seriálu je tento kontext badateli lépe dostupný než v transkriptech reálného dialogu. Autor práce zde navíc pracoval nejen s prepisy dialogů, ale ve sporných případech se vracel k audio-vizuální podobě seriálu. Je třeba zároveň ocenit, že autor neztrácí ze zřetele povahu zkoumaného materiálu a upozorňuje na místa, kde užití ‚vágního dovětku‘ motivuje např. snaha o komický efekt (str. 50-52).

První část analýzy na 188 dokladech ‚general extenders‘ ukázala zastoupení dovětků obdobné studiím provedeným na běžně mluvené americké angličtině (převaha dovětků uvozených *or*, věk mluvčího jako faktor ovlivňující frekvenci dovětků více než pohlaví). Podrobně byl sledován výskyt pěti nejfrekventovanějších dovětků (*or something, or anything, or what, and stuff, and everything*) v různých větných typech a na různých pozicích ve větě (zajímavý je zde hojný výskyt *and everything* a *or anything* v mediální pozici v tzv. ‚disclaiming constructions‘) a v replice. Autor i v této převážně kvantitativní části práce vztahuje kvantitativní data k funkcím ‚general extenders‘ (str. 26-33). Funkcím dovětků je pak věnována druhá část analýzy (str. 34-52). Podrobným rozbořením jednotlivých dokladů v kontextu zde autor dokumentuje různé funkce dovětků a ukazuje současně, kde je to relevantní, indikátory dané funkce (pozice, společný výskyt s dalšími diskurzními ukazateli, odpověď druhého mluvčího aj.). Autor ukazuje, že vedle (vágně) referenčních funkcí (odkaz k blíže nespecifikovanému souboru) mají ‚general extenders‘ důležité funkce interpersonální (tentativní žádost nebo výzva, nejistota ohledně platnosti nebo reference předchozího tvrzení, opatrné uvození nesouhlasu, emfáze aj.). V závěru analytické části práce si autor všímá neobvyklých forem na periferii ‚general extenders‘ a funkcí specifických pro jazyk televizního dialogu.

Práce je napsána velmi dobrou angličtinou (s občasnými odchylkami od striktně odborného stylu, např. *imperative sentences seem to be the least hospitable sentence type for*

GE to occur... str. 54), výsledky jsou prezentovány přehledně (včetně tabulek a grafů) a ilustrovány vhodnými příklady. Výsledná podoba práce (podstatně zkrácená oproti předchozí verzi) navíc ukazuje na schopnost autora vybrat a úspěšně prezentovat ta nejpodstatnější zjištění. Ráda bych vyzvedla také autorovu samostatnost (od výběru tématu a vyhledávání sekundární literatury, přes tvorbu korpusu až k interpretaci příkladů). Sympatické zároveň je, že ačkoli autor své interpretace opírá o relevantní literaturu a dobrou znalost materiálu, upozorňuje na meze možnosti objektivní interpretace a nabízí případně alternativní vysvětlení (např. *the most probable, though not at all obvious, explanation for such a decrease...* str. 53).

Závěr

Tomáš Novotný předložil zdařilou práci, která komplexností analýzy převyšuje nároky kladené standardně na bakalářské práce. Práci doporučuji k obhajobě a předběžně ji hodnotím jako výbornou.

V Praze 3. 9. 2016

doc. PhDr. Markéta Malá, Ph.D.